Nan liblo ay Genesis et nabayabayag nan naisolatana. Din si Moses ay mamagton Apo Diyos din nangisolat. Insolatna isnan naay ay liblo nan maipanggep isnan ninlogiyan nan am-in ay wada isnan batawa. Inbagana nan nangboliwan Apo Diyos isnan ipogaw ya nan am-in ay wada isnan batawa. Inbagana gedan nan damo ay basol di ipogaw ya nan ik-ikkan Apo Diyos isnan ipogaw ay dosaena nan managbasol ya badangana nan mamati ken siya. Nan Genesis nan loglogiyan nan Biblia tay ibagbagana nan damo ay inom-ommat.

Nalaka ay maawatan nan naisolat isnan maipanggep ken Jesu Kristo no basaen tako nan Genesis tay nan nangisolat isnan maipanggep ken Jesu Kristo et isnan Genesis nan esay nang-alaanda.

Mabalin ay makadwa nan Genesis. Nan esa ay kapitolo 1-11 et ibagana nan maipanggep isnan naboliwan di batawa ya nan damo ay inom-ommat isnan ipogaw. Nan wada isna et maipanggep ken da Adam ken Iba, da Cain ken Abel, da Noe ya nan napsongan di batawa ya nan nangteknan Apo Diyos isnan kalin di ipogaw.

Nan maisned ay kapitolo 12-50 et ibagana nan maipanggep isnan ipogaw ay pinilin Apo Diyos ay Judyo. Nan kankanana et si Abraham ay dadama nan

pammatina ken Apo Diyos, si Isaak ay anakna, nan anak Isaak ay si Jacob ya nan simpoo ya doway anakna ay lalaki ay apon di simpoo ya doway tribon di Judyo. Ibagbagana gedan nan maipanggep ken Jose (Joseph) ay esa isnan simpoo ya doway anak Jacob ay binadangan Apo Diyos isnan bitil ta adida katey.

Egaymi insolat am-in nan wada isnan Genesis nodi kedeng nan kapapatgan ay maipanggep isnan naibaga isna. Isonga inlistami nan lomilon nan insolatmi ay kaneg nan naay: 11:27-32; 12:1-10. Nan tap-ina et egaymi insolat am-in nodi inap-aptikanmi et kedeng. Nan mangipaila ay egay naisolat am-in et wada nan kaneg tona ay solat: Dat omanak kasin da Adam ken Iba.

Nan kaosalan nan naay malka * et no ilaenyo nan kali ay wada nan kaneg tona ay malka * dakayot ilaen isnan baban di papel tay wada isdi nan maipanggep issan kali ay namalkaan is kaneg todi. Nan insolatmi ay maipanggep isnan kali ay namalkaan et baken isnan Biblia is nagapowana nodi intapimi tasiyay nalaka ay maawatan nan kayatna ay kanan. Kaspangaligan: obas*

---

*Nan inomenda et kanega tapey ay danom di obas ay esay klasin di begas di kaiw.

Nan logina

1:1-31, 2:2, 3

Esapay mawada nan am-in ay wada et binoliw Apo Diyos nan daya ya nan batawa. Nan batawa et egay kaolnos ay baken kaneg nan ilana id wani nodi menbolinget ya nalilikmot is danom et napigsa nan dalloyon. Nan panakabalin Apo Diyos et wada isnan osona. Dat kanan Apo Diyos, "Mawadaka ay silaw." Dat mawada. Men-gasing isnan inilana ay silaw danat teknen nan menpat-a ya nan menbolinget. Danat ngadanan nan menpat-a is kag-aw ya nan menbolinget is labi. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan damo ay agew.

Dat kanan Apo Diyos, "Mawadaka ay mangsiyan isnan danom ta mentetee nan amasna id ngato isnan liboo ya nan amasna isnan gowabna." Dat maikkan tay inpasiyana nan danom. Danat ngadnan nan ngato is daya. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan maikadwa ay agew.

Dat kanan Apo Diyos, "Maponokka ay danom isnan nakakaongan tasiyay maila nan lota." Dat maikkan. Danat ngadanan nan lota is batawa ya nan danom ay naponok is baybay et men-gasing isnan inilana.

Dat kanan Apo Diyos, "Mawada kayo am-in ay tomobo isnan lota dakayot bomgas is nabobowaan ta waday esa tomobo kasin." Dat tomobo nan am-in ay wada isnan batawa et men-gasing si Apo Diyos isnan inilana. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan maikatlo ay agew.

Dat kanan Apo Diyos, "Mawada kayo ay silaw isnan daya ay mangipaila isnan kag-aw ya labi ya mangipagtek isnan agew, bowan ya nan taw-en. Dakayopay mensilang id daya ta masilawan nan batawa." Dat mawada tay sinapona nan dowa ay dadadakke ay silaw. Nan kadakkelan isnan dowa et siya nan mensisilaw isnan kag-aw ya nan esa et siya nan mensisilaw isnan labi. Binoliwna gedan nan talaw. Binoliwna nan kasilasilaw id daya ta silawanda nan batawa et mensilawda isnan kag-aw ya labi ay mangsiyan isnan menpat-a ya nan menbolinget. Dat men-gasing si Apo Diyos isnan inilana. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan maikap-at ay agew.

Dat kanan Apo Diyos, "Mawada kayo ay nateketeken ay matagtago isnan danom ya mawada kayo ay koyat id ngato." Dadat mawada tay binoliw Apo Diyos nan dadadadakke ay matagtago ay kaneg nan bowaya ya nan am-in ay nateketeken ay mentetee isnan danom ya nan am-in ay wada nan payakna. Dat men-gasing si Apo Diyos isnan inilana. Danat bindisyonan am-in daida ay mangwani isnan mentetee isnan danom en omad-adoda ta mapno nan baybay ya omad-ado gedan nan koyat. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan maikalima ay agew.

Dat kanan Apo Diyos, "Mawada isnan batawa nan am-in ay menkiwkiwi ay amo ya atap, dadakke ya teteen." Dadat mawada tay binoliw Apo Diyos daida am-in. Dat men-gasing isnan inilana.

Dat kanan Apo Diyos, "Id wani mensapowak is ipogaw is kanegko. Et wada nan kalebbenganda isnan

am-in ay menkiwkiwi ay amo ya atap, ay dadakke ya teteteen, nan ik-ikan ya nan koykoyat."

Danat boliwen nan ipogaw is kanegna et lalaki ya babai nan binoliwna. Danat bindisyonan daida ay mangwani, "Maganak kayo tasiyay omad-ado nan ap-oyo ta maiwakatda isnan batawa ta menkowada. Dakayo ay ipogaw nan apowen nan ik-ikan isnan baybay, nan koykoyat ya nan am-in ay matagtago isnan batawa. Ilaenyo nan naayda ay molmola. Ibagak ken dakayo en nan begas da tona et siya nan menkatagoyo, ngem nan toboda ya nan logam et siya nan menkatagon nan am-in ay animalis, koykoyat ya nan am-in ay menkodkodong isnan batawa." Dat ommat nan am-in ay kinwanin Apo Diyos. Danat ilaen nan am-in ay binoliwna dat ostoosto dat men-galalasing. Nakwas nan sinlabiyan dat mawakgat et siya di nan maikan-em ay agew.

Isnan maikapito ay agew et kinwas Apo Diyos san inik-ikkana danat isaldeng ay men-obla. Danat bindisyonan san maikapito ay agew ay mangwani en siya di nan agew ay kadayawan tay siya di nan nangkewasana isnan oblana.

Isnan kad-an di ipogaw id Eden

2:7-9, 15-25

Isnan nangsapowan Apo Diyos isnan ipogaw et lota nan sinapona danat isip-oy nan leng-ag di biyag isnan eeng nan sinapona dat matago san ipogaw. Sinapon Apo Diyos nan makwani en Galdin id Eden

isnan batog nan balaan di agew et siya nan nangipay-ana issan ipogaw ay sinapona. Inpatobona nan kak-aiw ay gawis nan kaiilaanda ya gawis ay makan nan begasda. Ngem isnan tengana et wada nan kaiw di biyag ya nan kaiw di nemnem ay gawis ya ngawi. Dat ipakaykay dapay ipabantay Apo Diyos nan Galdin id Eden issan ipogaw ay inpaeyna isdi. Danat ibaga isnan ipogaw, "Mabalin ay kanem nan natkenatken ay begas di kak-aiw ngem adim kankanen nan begas nan kaiw di nemnem ay gawis ya ngawi tay isnan agew ay manganam isdi et mateyka."

Dat kanan Apo Diyos, "Ngawi no maeesa nan ipogaw isonga mensapowak is kabadangna ay maibagay ken siya." Danat eyey issan ipogaw nan animalis ya nan koykoyat ay sinapona isnan lota ta ilaena no ngan nan pangwanin san ipogaw ken daida et san kinwanina isnan deeyda ay matmatago et siya di nan ngadanda.

Ngem idi nginadnan san ipogaw am-in daida dat maiwed kayet maibagay ken siya, isonga dat paseyepen Apo Diyos siya danat alaen nan esay tadlangna danat omtan san nangkaanana. Et san tadlang ay kinaan Apo Diyos issan ipogaw sinapona is babai danat iyey issan lalaki.

Dat kanan san lalaki, "Si tona nan laydek tay nagapo isnan tadlangko ya nan begasko et makwani siya en babai tay nagapo isnan lalaki." (Et siya di nan gapo ay taynan nan lalaki nan amana ya nan inana ta maitapi isnan asawana et menbalinda ay es-esa.) San lalaki ya san asawana et ninlalabosda ngem adida mabain.

Nan damon di basol

3:1-24

Nan oweg nan kasikapan isnan atap ay animalis ay binoliw Apo Diyos. Isnan esay agew sinoot nan oweg isnan babai, "Ay tet-ewa ay inbagan Apo Diyos en adiyo kankanen nan begas nan kak-aiw isnan galdin?"

Dat kanan san babai, "Egay. Mabalin kano ay kanenmi nan begas di kak-aiw isnan galdin malaksig nan esay kaiw isnan tengana. Inbagan Apo Diyos en adimi kankanen onno gen-gen-an nan begas nan deey ay kaiw tay no ikkanmi et matey kami."

Dat kanan san oweg, "Baken kadi tet-ewa ay matey kayo. Aped kinwanin Apo Diyos di tay getkena ay no kanenyo di et komaneg kayo ken siya ay mangtek is gawis ya ngawi."

Dat ilaen san babai ay gawigawis san deey ay kaiw ya gawigawis gedan nan begasna is makan. Danat nemnemen ay kagagasing nan menbalin is masilib isonga dat pomoting et kanena. Danat agtan si asawana danat abes kanen. Idi kinanda di dadat manalikna ay ninlalabosda dadat menbinain isonga dadat mendait is tobon di kaiw et igatengda.

Issan nalabiyana dadat dengngen ay mendad-aan si Apo Diyos isnan galdin. Dadat men-gago isnan kak-aiw ngem dat bogawan Apo Diyos san lalaki ay mangwani, "Intoka?"

Danat kanan, "Dinngek ay wadaka isnan galdin isonga inmegyatak daket men-gago tay ninlalabosak."

"Sino nan nangibaga en ninlalaboska? Ay kinanmo san begas di kaiw ay inbagak en adim kankanen?" sinoot Apo Diyos.

Dat kanan san lalaki, "Nan babai ay inyalim ken sak-en nan nangyali isnan begasna daket kanen."

Dat sooten Apo Diyos issan babai, "Ay tay dakan inikkan di?"

Danat kanan, "Nan oweg nan nangbali ken sak-en en kanek di."

Dat kanan Apo Diyos issan oweg, "Madosaka gapo isnan inikkam et kedengka isnan am-in ay matmatago nan maikkanan nan naay. Menlogi id wani et menbob-ooska isnan lota engganay mateyka. Menbosowek dakayo isnan babai et nan apona ya nan apom et anet menbibinosoda gedan. Nan apona et anet baogena nan toktokmo dakapay abes bangten nan mokodna."

Danat kanan isnan babai, "Paad-adowek nan ligatmo isnan kalilitonam ya nan sakit isnan omanakam. Ngem olay no siya di et laylaydem kayet nan asawam et siya nan apom."

Danat kanan isnan lalaki, "Pinatim nan asawam dakapay kinan nan inbagak en adiyo kankanen et gapo isnan inikkam et baosek nan lota isonga masapol ay menpaligatka ay men-obla isnan lota enggana isnan katatagowam tasiyay waday ommaam is kanenyo tay anet tomobo nan loglogam ya sibsibit et anet nan kankanenyo et atap ay mola. Masapol gedan ay

menling-etka ay men-obla isnan lota esapay waday kanenyo engganay somagongka isnan lota ay nagapowam, tay nan lota nan nagapowam et anetka kasin menbalin is lota no mateyka."

Nan ngadan san lalaki et Adam et nginadnana nan asawana is Iba* tay siya nan inan nan am-in ay ipogaw. Dat mensapo si Apo Diyos is badon da Adam ken Iba is kodil di animalis.

Dat kanan Apo Diyos, "Id wani kaneg inawat san ipogaw sak-en tay aped daida nan mangwani en gawis onno ngawi nan maikkan isonga masapol ay adida maipalobos ay kanen nan begas nan kaiw di biyag ta adida matatago ay eng-enggana." Isonga dat pakaanen Apo Diyos daida isnan galdin id Eden danat pakaykayen daida isnan lota ay nagapowada. Et isnan batog di balaan di agew isnan galdin inpaeyna nan aangsilis ya nan menposposipos ay menbidbidang ay kaneg ispada nan ilana. Siya dadi nan mangiyadi isnan somagsag-en isnan kaiw di biyag.

---

*Nan ngadan san lalaki ay Adam, siya nan pangwanida isnan ipogaw ya nan ngadan san babai ay Iba et siya nan pangwanida isnan biyag.

Nan damo ay ninpateyan di ipogaw

4:1-16

Dat idlen Adam si asawana dat maliton. Inmanak siya is lalaki danat kanan, "Isnan badang Apo Diyos et inmanakak is lalaki." Danat ngadanan is Cain. Dat kasin omanak siya is lalaki ay kangadan is Abel. Idi nasikenda dat menbalin si Abel is menpaspastol is kalnilo dapay si Cain et mannalon.

Isnan namingsan ay pinag-apit dat omala si Cain isnan tap-in nan inapitna ay mola et igasingna ken Apo Diyos dapay piliyen Abel abes nan damo ay anak di esay kalnilona et paltiyena. Danat igasing ken

NEW YORK INTERNATIONAL BIBLE SOCIETY
Publishers
1979

GENESIS

NEW YORK INTERNATIONAL BIBLE SOCIETY
Publishers
1979